48 ԲՐ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2741 — ՈՒՐԲԱԹ — 1331 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 16 — 1913 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 11 — 23

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUME-I-EFKIAR
54, Grand' Rue de la S. Porte, 54
Constantinople
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻՆ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ն. ՊՈԼԻՍ ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՀԱՅՏԷԼԻՍ, ԹԻՒ 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԽՍ ՀԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افكار ارمنجه يومى غزته
صاحب امتياز اوحانس فريد
اداره خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده نومرو ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԿ.	ՎԵՑԱՄՍ.	ԵՌԱՄՍ.
Պոլսոյ համար	80 Ղ.	45	25 Ղ.
Գաւառներու համար	80 »	45	25 »
Արտասահմանի »	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ., մէկէ աւելի դուրկիք ծանուցմանց համար ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

10 ՓԱՐԱ — ❋ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ ❋ — 10 ՓԱՐԱ

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՐԿԱՅ ՅՈՅՑ

Բ. ԴՐԱՆ ԱՌՋԵԻ

ԱՆԿՈՒՄ ՔԵՇԱՄԻԼ ՓԱՇԱՅԻ ԴԱՀԼԻՃԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Երէկ Ներքին գործոց նախարարի փոխանորդ Թալէաթ պէյի կողմէ հետեւեալ պաշտօնական հեռագիրը ուղղուեցաւ գաւառային իշխանութեանց:

Մանուսգարին վրայ, Բեամիլ փաշայի դահլիճը Լիւլիէի նահանգը ամբողջովին և Արքիպելագոսի կղզիները մասամբ թշնամիին յանձնելու որոշում տուած և Արքիպելագոսի կղզիները մասամբ թշնամիին յանձնելու որոշում տուած և կայս. պալատն մէջ Ազգ. ժողով անունի տակ Պետական Խորհուրդի անդամներէն և քանի մը պաշտօնատարներէ խորհրդակցական ժողով կազմած ու իր որոշումը ընդունելի տալով ազգ. նուիրական իրաւունքները բռնաբարած ըլլալուն համար անոնց ընդունելի տալով ազգ. նուիրական իրաւունքները բռնաբարած ըլլալուն համար ժողովուրդը յուզումի մատնուեցաւ և Բ. Դրան առջեւ ցոյցեր ըրաւ: Ասոր վրայ դահլիճը հրաժարեցաւ և մինչեւ որ նոր դահլիճ կազմուի, ներքին գործոց նախարարի գործերը կայս. իրաւունքով փոխանորդաբար ինձի յանձնուած են: Կը յայտարարեմ թէ երկրին նուիրական իրաւունքները պիտի պաշտպանեմ և պատերազմի վերսկսման հաւանականութեան վրայ ժողովուրդին կը յանձնարարուի իր նիւթական բարոյական աջակցութիւնը չդադրեցնել:

Երէկ կէսօրին Նախարարաց Խորհուրդը Բ. Դրան մէջ նիստ գումարեց նորաստեղծ Բեամիլ փաշայի, պատրաստելու համար Մեծ պատուոյ ծանուցագրին տրուելիք պատասխանը:

Հապա թէ նախարարները հաւաքուած էին, ահա Սուլթան Պայազիտի կողմէն Բ. Դուռ խուժեցին մօտաւորապէս երեք հարիւրի չափ թուրք ցուցարարներ, որոնց բռնեցին Տպագրական Տեսչութեան նախորդ ուսագ քարտուղար ձէմալ պէյ և ուրիշ մը: Այս ցուցարարներուն մէջ մեծ թիւ մը կը կազմէին փաթթոցաւորները, որոնք իրենցմէն ոմանք ցուցարարներու վրայ կապէին:

Ցուցարարներու այս խումբը ներս խուժելէ վերջ Բ. Դրան Վարչական պաշտօնատան առջեւ կեցաւ: Այդ միջոցին սկսան ատենախօսութիւններ, բոլորն ալ ներկայ Դահլիճին դէմ: Ատենաբանները կամքատանէին ներկայ Դահլիճը իրենց պատասխանատու բոլոր ներկայ չարիքներուն և հրաժարումը կը պահանջէին:

Այս ատենախօսութեանց պատուն, ամբոխը ներկայ Դահլիճին հասցէին անէծք կը տեղացնէր:

Էնվէր պէյ ամբոխին դառնալով ըսաւ. «Ազմուկի հարկ չկայ, հիմա Դահլիճը պիտի հրաժարի և ուրիշ մը պիտի գայ»:

Ներքին գործոց նախորդ նախարար Թալէաթ պէյ և Էնվէր պէյ ներկայացան Բեամիլ փաշայի և Դահլիճին հրաժարումը պահանջելու:

Բեամիլ փաշա անմիջապէս առարկեց իր հրաժարագիրը և ըսաւ թէ ինք մէկու պատրաստ է հրաժարելու. եթէ Սուլթանը ընդունի:

Հրաժարագիրը առարկելէն ետքը, Էնվէր պէյ իսկոյն օթօմոպիլ նստելով կայս. պալատ գնաց և Սուլթանին ներկայանալով յանձնեց դահլիճին հրաժարականը:

Իսկ ամբոխը մինչեւ ուշ ատեն կ'սպասէր Բ. Դրան առջեւ և լուրանքներ կը տեղեկացնէր Բեամիլ փաշայի դահլիճին անդամներու հասցէին:

Մէկ վաշտ զինուոր Բ. Դուռը պահպանութեան տակ առած էր:

Ցուցարարներուն մէջ կային նաև զինուորներ:

Ցուցարարները երբ վարչական պաշտօնատունէն ներս կը խուժէին, ատրճանակի պայթիւն մը լսուեցաւ: Այս պայթիւնին յաջորդեցին նաեւ ուրիշ մէկ երկու պայթիւններ:

Այս պատճառով դրոյց եկաւ թէ Նազըմ փաշա և ուրիշ նախարարներ սպանուած են, սակայն յետոյ հակադուեցաւ որ այս դրոյցները անձիշտ են և ցուցարար մը վիրաւորուած է վարչատեսութեան թիկնապահներէն միոյն կողմէ:

Էնվէր պէյ Սուլթանին ներկայացած պահուն նոր դահլիճի ցանկ մը ալ ներկայացուցած է որ հետեւեալն է:

Վարչապետ.— Մահմուտ Շեվքէթ փաշա
Պատերազմական Նախարար.— Իզզէթ փաշա
Արտաքին գործերու Նախարար.— Հիւսէյին Հիլմի փաշա
Ներքին գործերու Նախարար.— Թալէաթ պէյ

Իսկ մնացեալ թիկնածուներու անունները առայժմ յայտնի չեն:

Բ. Դրան բոլոր տեղի ունեցած պտուտն ոստիկանական հսկողութեան տակ առնուեցան (Ալէմտարի, «Եէնի Կազէթայի», և «Թէլգրաֆի խմբագրատունները: Ցիշատ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա.

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ)

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԵԱՆ ԱՐԺԷՔԸ ԹՈՒՐՔ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ.— ՌՈՒՍԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐ.— ՄԵԾՆ ՊԵՏՐՈՍ ԵՒ ԻՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—ԴԱՐԼՈՎԻՑԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ.— 1835Ի ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ՊԵԼԿՐԱՏԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ.— ՌՈՒՍԻԱ ՊԱՇՏՊԱՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆԵՐՈՒՆ

Ժամանակակից դէպքերը լաւ ըմբռնելու և իրենց բուն տժգէրովը գնահատելու համար անհրաժեշտ է ակնարկ մը ձգել Թուրքիոյ վերջին մէկ երկու դարերու պատմութեան վրայ։ Այդ պատմութեան մէջ մեծ տեղ մը կը գրաւէ Մոսկովիայերու կառավարութիւնը։ Ռուսիան իր աշխարհագրական դիրքով և քաղաքական այլ պայմաններու պատճառով, սերտ կապուած է Թուրքիոյ ճակատագրին հետ։ Անոր միջամտութիւնը Թուրքիոյ ներքին գործերուն մէջ աչքառու երեւոյթներէն մէկն է. մէկն է այն պատճառներէն որոնք ծնունդ տուած են Արեւելեան Հարցին, կամ կը բաղկացնեն զայն։

Ռուսիա անբաժան ազդակն է Մերձաւոր Արեւելքի բոլոր խնդիրներուն։ Անոր մասը պէտք է փնտռել Արեւելքի բոլոր հարցերուն կամ իրադարձութիւններուն մէջ։ Թուրքիոյ անկումի ու քայքայումի մէջոյին առաջին պետութիւնն եղած է ան որ ուզած է ազիւթի բաժինը խլել. մինչեւ իսկ Օսմանեան Կառավարութեան հիւծումի պատճառներէն մէկն ալ ինքը՝ Մոսկովն եղած է։

Թուրքերուն մէջ, նոյնիսկ ամենէն ստորին խաւերուն մէջ, մութ ու մոռցուած անկիւնները «Մոսկով» անունն իսկ կ'արթնցնէ այնպիսի խորունկ զգացում մը, որ երկիւղի, տեղւոյնեան ու զանգդանան սարսափի խառնուրդ մը կը ծնի։ Այդ զգացումը որ այնքան ընդհանուր ու տիրող է Թուրք ժողովուրդին մէջ, իր պատմական պատճառներն ունի։

Դրեթէ երկու դարու միջոցին տեղի ունեցած են ուելի քան ինը պատերազմներ, ամէնէն ոյ հաւասարապէս պակուցիչ, նոյնքան ահարկու։

Ահա չոր գանկը այդ սպանդներուն։

Ա. 1686 «Նուիրական Նիզակակցութեան» պատերազմը, որուն կը մասնակցէր Մեծն Պետրոս, կը տեւէ չորս 14 տարի։

Բ. 1711 Մեծն Պետրոսի կռիւը։

Գ. 1735 Աւստրիոյ և Ա. պատերազմը Թուրքիոյ դէմ. կը տեւէ չորս 5 տարի։

Դ. 1768 Եկատերինէի առաջին պատերազմը, որ կը տեւէ չորս 6 տարի։

Ե. 1788 Աւստրիոյ Բ. պատերազմը Թուրքիոյ դէմ, կը տեւէ ճիշդ վեց տարի։

Զ. 1807 Ալեքսանդր Ա. ի կռիւը. որ կը տեւէ 5 տարի 3 ամիս։

Է. 1827 Յունական պատերազմ Ազատագրութեան առթիւ, կը տեւէ չորս երկու տարի։

Ը. 1853 Ղրիմի Պատերազմը, կը տեւէ չորս 3 տարի։

Թ. 1877 Արուեստեան պատերազմը, որ նոյնպէս կը տեւէ դրեթէ մէկուկէս տարի։

Այսպէս գրեթէ երկու դարու միջոցին ամէն 20-25 տարին ռեգամ մը Մոսկովները չափուեր են Թուրք բանակներուն հետ, ու փորձի ենթարկեր են Թուրքիոյ դիմադրութիւնը։

Ինչ եղած է իրենց նպատակը, ինչն է եղած պատճառը որ Ռուսները սիրտուեր են երկաթամայ պայքարներ մղել Թուրքիոյ դէմ։ Շահեկան է մտածել այդ բոլորին վրայ։

Պէտք է ընդունիլ անշուշտ որ Ռուսներու այդ բոլոր արշաւանքներուն շարժառիթներէն մէկն ալ ճշմարիտ հաւատքն էին իր թագաւորներու կամ իշխաններու աշխարհակալական տենչերը։ Եւ սակայն միակ շարժառիթը կամ մոթիւը չէին անոնք։ Տնտեսական, ընկերական, ցեղային, կրօնական շարժառիթներ մեծ դեր խաղացած են այդ բոլոր յարձակումներուն ու պայքարներուն մէջ։

Ամփոփ կերպով պէտք է անդրադառնանք այդ կէտերուն։

Ռուսիոյ պատմութիւնը և քաղաքականութիւնը չատ երկրորդական ու անկարեւոր արտէք մը կը ներկայացնէր ուրիշ կամ դրացի երկիրներուն համար մինչեւ Մեծն Պետրոս։ Այս մեծանուն կայսրը, որ իրաւամբ Ռուսներէն կոչուելի «Հայր Հայրենեաց», Ռուս կայսրութեան հիմերը դրաւ, տուաւ անոր քաղաքական ու քաղաքակրթական իտէալներ, և իրմէ ետքը Ռուս քաղաքականութիւնը սկսաւ քալել անոր գծած շաւիղներուն։

Մեծն Պետրոս զգաց որ ռուս ժողովուրդին համար անհրաժեշտ են ծովային ճամբաներ։ Իրեն օրով, մինչեւ ԺԷ. դարուն վերջերը, Ռուսիա դրեթէ զուտ ցամաքային երկիր մըն էր, ընդարձակ դաշտ ր, ասիաբնակներ իր կաղուածներն էին, բայց ո՛չ Պալթիկը և ո՛չ Սեւ Ծովը իրը չէին։ Այս երկու ծովերը անհրաժեշտ էին տնտեսական զարգացման համար, մանաւանդ Սեւ ծովը այն միակ ճամբան էր որ պիտի կրնար Ռուսիան յարաբերութեան մէջ դնել Եւրոպական քաղաքակրթի տղերքու հետ։ Սեւ Ծովը և Պալթիկը ռուս վաճառականութեան առեւտուրին համար անհրաժեշտ աւազաններ էին, զորս պէտք էր ձեռք ձգել։ Այս էր մեծագոյն շարժառիթը որ Պետրոս իր ղէնքերն ու քաղաքագիտութիւնը գործածեց դէպի Պալթիկ ու Սեւ ծով տարածուելու համար։ Պատերազմներ մղեց Շուէտի դէմ ու երկարաւոր պայքարներ մղեց հարաւի իսլամ երկու պետութիւններու՝ Պարսկաստանի և Թուրքիոյ դէմ։

Սեւ Ծովին հետ Բիւզանդիոնն ալ իրեն կը քաշէր հիւսիսի մեծ կայսրութեան վարիչներուն ակնարկները։ Երկար դարեր ու մինչեւ այսօր Պոլիսը որ ռաական Զարերու երազներուն թիրախն է. հոն կը դամուին, հոն սեւեռուած են անոնց աչքերը։ Այդ ալ իրենց վարիչներուն փառասիրական ու աշխարհակալական ձգտումին ծնունդն է։

Մեծն Պետրոս ունէր անշուշտ այդ տեսակէտը կամ շարժառիթն ալ, բայց կ'երեւի անոր մէջ աւելի տիրող էր լայնալու, առեւտրական ճամբաներ ստեղծելու համար դէպի հարաւ դիմելու ընդարձակ դիտումը։

Այս է պատճառը որ Թուրքիոյ երկիրներուն մէջ առաջին ուսումնական ուսումնասիրութիւնը մինչեւ Մեծն Պետրոս կը բարձրանայ։

Ամբողջ Եւրոպան, ԺԷ. դարուն վերջերը նոր Դաշնակցութիւն մը սեղմեր էր. Աւստրիա, Լեհաստան, Վենետիկը, Մոլթայի ասպետները և Ռուսիա միանալով կազմեր էին մեծ բանակ մը՝ Օսմանցիներու դէմ։ Մեծն Պետրոս իր նպատակներուն իրականացմանը կ'ուզուտի այդ նիզակակցութեան մէջ մտնելով։

Մեծն Պետրոս կը սոսկուի միաժամանակ կռիւ մղել Նաեւ Պալթիկի և Գերքները։ Իր նորակազմ բանակը սակայն չի կրնար այդ ծանր բեռը տանիլ։ ռուս բանակը կը պարտուի Թուրքերէն, և կը սեպսուի Ազովի պաշարումը վերցնել 1695ին։ Տարի մը ետքը սակայն վերջին կը պաշարէ ու կը գրաւէ զայն։

Սեւ Ծովին մուտքեր էր Պետրոս։

Դաշնակից բանակը կը յաղթանակէր վերջապէս, և օսմ. կառավարութիւնը կը սոսկուէր կնքել Գարլովիցի դաշնադրութիւնը (1699ին) որով ամբողջ Հունգարիան և Թրանսիլվանիան կը թողուր Աւստրիացւոց, Լեհաստան դարձեալ ազատ կը դառնար իր կորուսած երկիրներուն, Վենետիկցիք կը տիրէին Մոռայի մէկ մասին և Դալմատիոյ, իսկ Ռուսիա Ազովու բերդին։

Ռուսիա քայլ մըն էր ասոր դէպի հարաւ։

Բայց այդ քայլը իր առաջին շարժումին իսկ հանդիպեցաւ լուրջ խոչընդոտի մը։ Օսմ. բանակը յանկարծ նեղը ձգեց Ռուսիան։ 1711ին Պետրոս Բրութ գետին մօտ պաշարուեցաւ իր բանակին հետ Պալթաճի Մէհմէտ փաշայէն։ Եկատերինէ կայսրուհին խորամանկութիւնը միայն կրցաւ ազատել դիմը։ Ռուսիա ստիպուեցաւ ասժամաքար դադարիլ Սեւ Ծովին իր քաղաքականութենէն, նոյն իսկ պարտիլ Ազովը։

Նոր տով դէպքերը նոր երեւոյթ կ'ստանան, նոր ասիթներ կ'ստեղծեն Պետրոսեան քաղաքական թիւնը հետամտելու համար։

Ղրիմի Խաները իրենց խաօղութիւններով, ներքին վէճերով, Տանի Խապսիները իրենց յարձակն ապատամբութիւններով, ասիթ կ'ընծայեն ռուս կառավարութեան մրցմտելու Թուրք կառավարութեան գործերուն մէջ։ Ի զուր ռուս իշխանութիւնը կը ջանայ արդարացնել քնքշիկը թէ անմեղ է այդ բոլոր ապատամբութիւններուն ու վէճերուն մէջ, մինչդեռ գլխաւոր գրգռիչը ինքն է։

1735 թուականին Ռուսիա և Աւստրիա կը միաբանին հասարակաց թշնամիին դէմ, կ'ուզեն մէկտեղ բաժնել Թուրքիան ու կ'սկսին պատերազմիլ Ռուս բանակը որ շարչ 25–30 տարիներէ ի վեր պատրաստուեր էր այդ պատերազմին, կը յաղթանակէ Թուրք բանակներուն, կը գրաւէ Ազովը, Պաղչէսարայը են., կ'սեղէ Ղրիմը, և կը պատրաստուի Դանուբէն անցնիլ։ Աւստրիա կը սթափի. սուսակուն յաղթանակներուն չար աչքով խեթիւ կ'սկսի նայիլ, ու գաղտնապէս կը դաշնակցի Թուրքիոյ հետ՝ վերջ տալով թշնամութիւններուն։

Մուս կողմէն Գրանսա չէր ուզեր որ Աւստրիա կամ Ռուսաստան մեծ ազդեցութիւն ձեռք բերեն Թուրքիոյ վրայ։ Արեւելքի մէջ Գրանսա կ'ուզէր իր ազդեցութիւնը պահել ու զօրացնել։ Թուրքիոյ ամբողջութիւնը պահելու համար ամէն ճիգ կը թափէր Պոլսի Գրանսական դեսպանը։ Որով Ռուսիա միանակ կը մնար։ ու մինչեւ իսկ իրեն թշնամի կը գտնէր Ա. ասարիան, Գրանսան և ուրիշ Եւրոպական Պետութիւններ։ Հետեւաբար 1739ին կը կնքուի Պելգրատի Դաշնագիրը, որ ընդհանրապէս անպատուաբեր էր ռուս կառավարութեան։ Ազովը կը մնայ դարձեալ Ռուսիոյ, բայց բոլորովին մերկացած իր բերդերէն ու ամրութիւններէն։ ռուս նաւերը ոչ միայն Սեւ ծովի այլեւ Ազովու ծովին մէջ չպիտի կրնային երթալ պատուաներ ընել։ արգիլուած էր նոյն իսկ առեւտրական նաւերու շրջագայութիւնը։ Թուրքիա չի ձանչար ռուս Գրաւորներու «կայսր» տիտղոսը, զոր ձեռք բերած էին անոնք Մեծն Պետրոսի օրով, հիւսիսային մեծ ճակատամարտերէն ետք։

Այս նուաստացուցիչ հաշտութիւնէն ետք Մոսկովներու կառավարութիւնը կ'սկսի ինքնամիտիւրիլ չորս 30 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ և ինքզինքը կուսայ այլ հնարքներու, յաղթելու համար իր հայրենի ծրագիրներուն մէջ։

Թուրք ժողովուրդին մէջ սակայն խոր կրօնական ատելութիւնը, որ երկար դարերէ ի վեր զոյութիւն ունէր, նոր կերպարանք կ'ստանայ մոսկովեան, աւրոտիական և այլ քրիստոնեայ յարձակումներու ապաւորութեան տակ։ Կեղեքումները, հարստահարութիւնները հեռահար աւելի ծանալուն հանգամանք մը կ'ստանան ոչ-իսլամ տարրերու հանդէպ։

Կամ տարբեր բացատրութեամբ, Թուրքիոյ ոչ-իսլամ տարրերուն կրած հարստահարութիւնները նոր պատրուակ կը ծառայեն Ռուսիոյ ձեռքը։ Սլաւ ազգութիւններ կամ ցեղերը բոյն դրած էին Պալքաններու մէջ. անոնք բոլորը կ'ուզէին ազատուիլ իսլամ տիրապետութենէն, կ'ուզէին կամ անկախ ըլլալ և կամ ոյսական մեծ կայսրութեան հովանիին տակ գտնուիլ։

Ռուս կառավարութիւնը իր կողմէն ամէն ջանք սկսաւ թափել քաջալերելու համար Պալքանեան ցեղերու այդ հոգումները։ Եկատերինէ կայսրուհին օրով մասնաւոր բրոշիւրներ սկսաւ մըզուիլ Պալքաններու մէջ։ Պալքանեան լեզուներով կոչեր սկսան ցրուիլ ամէն կողմ. ռուս բանակէն պուլկար զօրավար մը իբր մուրացիկ սկսաւ շրջիլ Պալքաններու մէջ ու իր զաւազանի փորուածքովը փոխադրել ու ցրուել այդ կոչերը։

Պալքանեան ցեղերն ալ իրենց կողմէ թէ ու թիկունք կը փնտռէին, ու կը կարծէին Ռուսներու մէջ տեսնել այդ։ Գարատաղի մետրոպոլիտը ուղղակի կը դիմէր ռուս կառավարութեան, անոր աջակցութիւնը խնդրելով իր ցեղին ազատագրման համար։ Ուրիշներ ալ իրենց աչքերը դէպի Բեսարապիա կը դարձնէին։

Ռուս կառավարութիւնը այսպէսով կ'սկսէր Թուրքիոյ մէջ քնակեղ քրիստոնեայ ազգերու պաշտպանի ծիրանին առնել իր ուսերուն վրայ։ Ասիկա միջոց մըն էր, որով պիտի կրնար Ռուսիա իր նպատակները հետապնդել. պիտի իջնէր դէպի հարաւ, դէպ Սեւ ծով, անկէ Միջերկրական, մաս մը հողեր գրաւելով, մաս մը իր ցեղակից ու կրօնակից ազգերու յանձնելով իր անմիջական հովանիին տակ։

Ահա այս ձգտումն է որ պիտի տիրապետէ սակէ ետք կառավարութիւնը ռուս քաղաքական ձեռնարկներուն վրայ։

Ց Ջորդ յօդուածով դեռ կը գրենք այս մասին։

ՄԵՍԻՐՈՊ

ՕՍՄ. ԱՐԺԷՔՈՒՂԹ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐԸ

ՎՏԱՆԳԻ ՄԷՋ ԵՆ ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԿՈՐՈՒՍՏՈՎ

"ՈՉ, ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵԼՄՏԱԳԷՏ ՄԸ,,

Պալքանեան պատերազմը ի հարկէ մեծապէս ազդած ըլլալով Թուրքիոյ անտեսական կացութեան վրայ, օտար առնելիքներուն մասնոգութեան մասնուած էին և այս մասին հարցում եղած էր զանազան պետութիւններու և մասնաւորապէս Թուրքիոյ ելմտական կացութեան իրազեկ Ժիրանցայի Ղանաւոր ելմտագէտ անձնաւորութեան մը, որ պատասխանեցաւ հետեւեալ նկատումները մէջ բերելով եզրակացուց թէ օսմ. արտերուղի ունեցողները ամենեին ո՛և է վնաս պիտի չկրեն։

1912-13ի ելմտացոյցին յարակից ցուցակին համեմատ, Թուրքիոյ պարտքը, 19 2 Մարտ 1ին, 126,009,391 Օսմ. ոսկի է։ Այս պարտքը կազմուած է հետեւեալ կերպով.—

1. Օսմ. միացեալ և օսմ. երկաթուղի Լ. Օսմ. 50,046,757

2. Եգիպտոսի տուրքով և Կիպրոսի հանգերով Ռուսիոյ ուղուած փոխառութիւններ 18,275,620

3. Փոխառութիւններ, որոնց յատկացած հասոյթները ուղղակի պանքային կազմի կը գանուին 2,319,944

4. Փոխառութիւններ, որոնց յատկացած հասոյթը ուղղակի Հանրային պարտուց վարչութեան կողմէ կը գանուի 30,763,414

5. Փոխառութիւններ, զորս կը պնտնէ օսմ. կառավարութիւնը 24,603,656

Եթէ կ'ուզուի գիտնալ թէ վերջին պատերազմին հետեւանքով զանազան փոխառութիւններու պարտաթուղթ ունեցողները վնաս պիտի կրեն թէ ոչ, պէտք է տարբերութիւն մը դնել այս զանազան դասակարգերուն մէջ։

Ամենէն առաջ պէտք է մէկդի թողուլ 1855ի, 1891ի և 1894ի փոխառութիւնները որոնք Եգիպտոսի տուրքով և Կիպրոսի հասոյթներուն յանձնուածով երաշխաւորուած են։ Այս փոխառութիւններու պարտաթուղթը ունեցողները երբեք վախնալու պատճառ մը չունին։ Նմանապէս 1893ի և 1894ի փոխառութիւնները, որոնց երաշխաւորութիւնները տասներեքին համար յանձնուած են Օսմ. Պանքային Թէմպէքիի ընկերութեան կողմէ և երկրորդին համար՝ Պանք որ Բասրի, արեւելեան երկաթուղիներու ընկերութեան կողմէ։

Դալով Օսմ. Միացեալին և Բումէլիի երկաթուղիին, որոնք Թուրքիոյ հանրային պարտքին երկրորդ մասին գրեթէ կէսը կը կազմեն, Մուհարրէմի հրամանագիրը կարգ մ. հասոյթներ յատկացուցած է անոնց, այն է դրոյմի, ոգելից ըմպելիի, մետաքսի տուրքերը և աղի ու ծխախոտի մենաշնորհները։ Այս հասոյթները կը յանձնուին Հանրային պարտուց վարչութեան, որ անկախօրէն կը գործէ։ Միայն ծխախոտի մենաշնորհն է որ գործակցաբար կը յանձնարարուի մենաշնորհեալ ընկերութեան մը կողմէ, որ իր հասոյթներուն ամենամեծ մասը կուտայ Հանրային պարտուց վարչութեան։

Արդ, 1910-11ին, այս հասոյթները յանգած են 4 միլիոն ոսկիի գումարի մը, մինչ Օսմ. Միացեալին և Բումէլիի երկաթուղիին համար հարկ եղած գումարն է 2 միլիոն ոսկի։ Ո. րնմն կ'աւելնայ երկու միլիոն ոսկի, որուն հարիւրին 75ը Օսմ. կառավարութեան կը յանձնուի և 25ը Բումէլիի պարտաթուղթերուն «ամորթիզասիոնին կը յատկացուի։

Տարակոյս չկայ որ այս յաւելեալ գումարը զգալիօրէն պիտի պակի այն հոգային կտրուածներուն հետեւանքով, որոնց ենթարկուեցաւ Թուրքիոյ հասոյթի այս գլխաւոր կարելի է հաշուել մօտաւոր կերպով։

1327ին, Հանրային պարտուց վարչութիւնը Էտիրնէի, Տրաբզոնի, Սելանիկի և Մանաստիրի մէջ, այսինքն Պալքանեան դաշնակիցներուն պահանջած նահանգներուն գրեթէ ամբողջութիւնը մէջ գտնուած էր 762 հազար ոսկի։ Այս գումարը գանձուած հասոյթներուն ամբողջութեան հարիւրին 22ը կը կազմէ։ Եթէ ծխախոտի հասոյթին կորուստն ալ հաշուենք 300,000 ոսկի, ընդհ. կորուստը կ'ելլայ մէկ միլիոն ոսկիի մօտ, որ արդի 2 միլիոնի յաւելուածական գումարին կէսն է։ Հետեւապէս Օսմ. Միացեալ և Բումէլիի պարտաթուղթերուն ունեցողները ամէն մտահոգութիւնէ զերծ կրնան ըլլալ։

Ասկէ զատ, բարոյական պատճառ մըն ալ կայ, զոր պէտք չէ անտես ընել։ 1881էն ի վեր Օսմ. կառավարութիւնը իր յանձնառութիւնները յարգած է և անկէ ի վեր 7 ու կէս միլիոն ոսկիի չափ դրամագլուխի գլխաւոր բրած է և չի կարծուիր որ մանաւանդ ասկէ ետք իր յանձնառութիւններուն մէջ թերանայ, քանի որ պիտի սոսկուի պատերազմին վերջանալէն ետք օտ. հրապարակներու դիմում ընել դրամ հայթայթելու համար։

Ֆրանսայի ելմտագէտին երկար ու մանրամասն ուսումնասիրութիւնը կը յանգի սա եզրակացութեան թէ Օսմ. Միացեալ պարտաթուղթ ունեցողները գրեթէ բացարձակ ապահովութիւն կը վայելեն, միւս փոխառութեանց պարտաթուղթն ունեցողները՝ քիչ մը նուազ բարձրակ բայց գրեթէ ստոյգ ապահովութիւն, իսկ 1902ի, 1929ի և 1911ի փոխառութեանց պարտաթուղթերէն ունեցողները խիստ հաւանաբար ապահովութիւն պիտի ստանան, եթէ օսմ. կառավարութիւնը, ելմտական իմաստուն քաղաքականութիւնով և իր վարչական եղանակներուն փոփոխութիւնով գիտնայ օգտուիլ հարատեւութեան այն թանկագին աղբիւրներէն, զորս իրեն կ'ընծայեն Անատոլիի իր արտաքին ու անապատ հողերը և իր ազգաբնակ ժողովուրդները։

ՀՐԱՑՐ

ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ

ԹՈՇԱԿՆԵՐԸ ԵՒ ՓՈԽՍՈՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Առջի օր «Փոռամ» գրած էր թէ կառավարութիւնը պաշտոնեաներու թոշակները վճարելու համար Թուրքիոյ պանքայի ամօրէնին հետ բանակցութեան մը տաք և կարեւոր գումարի մը չորս փոխառութիւն կնքելու յաղթած էր։

«Ինֆոմ» կը գրէ թէ այդ գումարը չատ անկարեւոր բան մըն է։ Թուրքիոյ պանքան պետական գանձուն կը վճարէ մի միայն յիսուն հազար ոսկիի գումար մը, որուն դէմ փոխարինութիւն մըն ալ ոյց տուած է։ Այսքան չնչին գումարով մը ընդհանուր թոշակները վճարել կարելի չէ։ միւս կողմէ Թուրքիոյ պանքայէն դուրս գանուած ուրիշ հաստատութիւններ ձեռնպահ մնալով կ'ուզեն բոլոր բեռը իրենց պանքային վրայ ձգել, որ ինք ևս չատ տրամադիր չերեւիր մեծ փոխառութիւն մը տալու կառավարութեան։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Իլա աբանական համալսարանի երիտասարդ ուսանող մը, որ նախապէս ուսուցչական զանազան պաշտօններ վարած և տեղեակ է, հայերէն, Թուրքերէն, անգլիերէն և Ֆրանսերէն լեզուներու, ինչպէս նաեւ ուսման այլեւայլ ճիւղերու, կը փափաքի Պոլսոյ կամ գաւառներու մէջ ուսուցչական պաշտօնի մը կոչուիլ։ Այս մասին խմբագրութեան դիմել։

Մ. ԲՈՒԱՆՔԱԲԷԻ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԸ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԿՐՆԱՅ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐՈՒ ԿԱՃԱՌԻՆ ԱՆԴԱՄ ՄՆԱԼ

Վերջին թղթաթերով առնուած փրանսական թերթերը Հանրապետութեան նորընտիր Նախագահ Մ. Բուանքարէի վերաբերեալ մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն, որոնցմէ կը քաղենք հետեւեալ մասերը, իբրեւ հետաքրքրական դրուագ մը Մ. Բուանքարէի անցուցած առաջին օրուան։

Ֆրանսայի ամէնէն բարձրագոյն պաշտօնին բարձրացումը Մ. Բուանքարէի վարչապետական ամենօրեայ ծանր աշխատութիւններուն վրայ զգալի յաջողում մը ըրաւ։ Նախ և առաջ նախապարական տագնապ մը պիտի չծագէր և յեսոյ բոլոր շնորհաւորութիւններուն, համակրութեան արտայայտութիւններուն պատասխան պիտի չարուէր։

Մ. Բուանքարէ առաջին անգամ իր տան մէջ ընդունեց փաստաբաններու կաճառին նախագահ Մ. Լապորիի այցելութիւնը։ 1882ին էր որ, տակաւին 22 տարեկան երիտասարդ մը, Մ. Ռէյմոն Բուանքարէ պերճախօսութեան մէջ իր առաջին յաջողութիւնը վայելեց դատարանին առջեւ։ Անկէ ի վեր միշտ նշան տար հանդիսացաւ և բնական է որ փաստաբանական կաճառը առաջինը պիտի ըլլար իր շնորհաւորութիւնները յայտնող։ Ցնծոյ Մ. Բուանքարէ մեկնեցաւ իր բնակարանէն և ամէն օրուան պէս գնաց վարչապետական պաշտօնատունը։ Հոն աչքէ անցուց թղթաթերը և ինչ թուղթեր։ Կրնայ երեւակայուիլ թէ ո՛րքան հետաքրքրեալ էր վեհապետներէ, օտար նախարարներէ, Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներէն, առեւտրական ընկերակցութիւններէն, քաղաքական խմբակցութիւններէն և մասնաւորապէս Լօռէնէն, որ այնքան սիրելի է իրեն։

Ժամը 9 ուկէսին, Մ. Բուանքարէ էլիզէ դնաց բոլոր նախարարներուն հետ և իր ու անոնց տնտեսով Մ. Ֆալիէի յանձնեց դաշլիին հրամարանը։ Ցեսոյ դարձաւ արտաքին գործոց պաշտօնատունը և մինչեւ ճաշի առեն հոն մնալէ ետք, բնակարանը դարձաւ և կէս օրը կէս ժամ անցած նորէն պաշտօնատուն գնաց և աշխատութեան սկսաւ։ Ընթացիկ գործերը, որոնց անօրինութիւնը իրեն կը պակասի մինչեւ որ նոր դանդիը վերջնապէս կազմուի, կարգադրելէ ետք զբաղեցաւ արտաքին քաղաքականութեան վերաբերեալ խնդիրներով։

Կարծես թէ դիւանագիտութիւնն ալ նուէր մը ընել ուզեց իր նոր պաշտօնին և անա Պերլինի Ֆրանս. դեսպանէն հեռագիր սաացաւ որ Գերմանիա սաանց վերադարձման կ'ընդունէր Ֆրանսայի թեւարկութիւնը Մարոքի վրայ։ Ժամը 6ին, այցելութեան եկաւ և. Ֆէ ժամ տեսակցեցաւ իրեն հետ Մ. Պրիան, որ Մ. Ֆալիէի կողմէ պաշտօն սաացած էր նոր դանդիը կազմելու։ Երեկի Վարչապետին մէկ բան միայն կը մնար, որպէսզի տարին մը ի վեր վարած պաշտօնը ամբողջանար, ան է ընդունիլ օրագրողները և երկրին արտաքին աշխարհավարութեան վիճակին վրայ տեղեկութիւններ հաղորդել անոնց։ Մ. Բուանքարէ այս գործն ալ կատարեց անթերի կերպով և օրագրողներուն շնորհած ունկնդրութիւնը եղաւ նոյնքան պարզ, մտերմական որքան յարգի։

Վերջապէս ժամը 9ին, Մ. Բուանքարէ դարձաւ իր բնակարանը։ Յաջորդ կիրակին ալ հանգիստ պիտի չընէ։ Իր նախկին յանձնառութիւններէն և ոչ մէկուն մէջ թերանալ կ'ուզէ։ Ուստի առաւուն պիտի երթայ Օրպոն, ուր նախկին ուսանողները, ինչպէս նաեւ բարձրագոյն վարժարանացի տնօրէն Մ. Լավիսի աշակերտները հանդիսաւորապէս պիտի տօնեին անոր յիսնամեայ տարեդարձը։

— Այսչափ բան մը պարտական չեմ Մ. Լավիսի, բաւ Հանրապետութեան նորընտիր նախագահը։ Չեմ կրնար մոռնալ թէ ան էր որ ընդունեց զիս Ֆրանսական ։ կաղեմիային մէջ։

Յաջորդ օրերը, մինչեւ փետր. 18, Մ. Բուանքարէ վերջին անգամ ըլլալով պիտի վայելէ պարզ քաղաքացի ըլլալու ուրախութիւնը։ Կարճ դադար մը հանրային կեանքի մէջ, զոր պիտի չարունակէ աւելի գործօն և աւելի արդիւնաւոր կերպով։

Նախագահական բարքերու մէջ թերեւս փոփոխութիւններ ըլլան։ Բարեկամներու հետ իր տեսակցութիւններու միջոցին, Մ. Բուանքարէ իր գիտաւորութիւնները հաստատեց։ Անիկա մտադիր է եղեր արարողական ձեւակերպութիւններու բռնապետութենէն ազատագրել ինքզինքը։ Զուլեր Էլիզէի պալատին մէջ փակուած մնալ։ Մտադիր է առանձին դուրս ելլել, փողոցներ պտտիլ, երթալ իր քարեկամները տեսնել և անոնց հետ ճաշել։ Տէմօքրատ պետութեան մը նախագահին համար կը պահանջէ քիչ մը ազատութիւն, զոր օտար վեհապետներէն չատերը կը վայելեն։ Մենց որ սահմանադրութիւնը արգելք մը չէ այս բանին։ Միայն մէկ բան կ'արդիլէ Հանրապետութեան նախագահներուն, այն է խորհրդարան երթալը։

Մ. Բուանքարէ պիտի կրնայ Ֆրանս. Ակադեմիան երթալ, Թիէր ալ այնպէս կ'ընէր, բայց հանդիսաւոր հիստերուն միայն ներկայ կ'ըլլար։ Մ. Բուանքարէ աւելի յաճախ պիտի երթայ։

Փետր. Չին ներկայ պիտի ըլլայ խորհրդարանական խմբագիրներու հանդիսարանին, Բալէ—Ռուբլանի աներու յատուկ սրահին մէջ։

Նոյն ամսուան 21ին, այսինքն պաշտօնի սկսելէն քիչ ետք, արարողական ձեւակերպութիւններու դէմ իր առաջին ըմբոստութիւնը պիտի պարզէ, մեկնակցութեամբ Մ. Ժորժ Քոլրրիի, վանդի Մ. Բուանքարէ ասկէ 15 օր առաջ սա խոստումը բրած է անոր։

— Սիրելի բարեկամս, եթէ նախագահ ընտրուիմ, ձեր առնը ձայի պիտի գամ էլիզէ հաստատուելէս երեք օր ետքը։

*** Հանրապետութեան նորընտիր նախագահը պիտի կրնայ Բարիզի փաստաբաններու կաճառին անդամակցութիւնը չարունակել։ Այս խնդիրը յարուցուած է հիմա զանազան խմբակցութիւններու մէջ։

Հետեւեալ միջադէպն ալ ցաւալի պիտի բան։— Երբ Ժիւլ Կրէվի Հանրապետութեան նախագահ ընտրուեցաւ, փաստաբաններու կաճառին նախագահ Մ. Նիքոլէ նոյն կաճառին բոլոր անդամներուն հեռագիր գրեց, շնորհաւորութեան համար։

— Փաստաբաններու կաճառը, աւելացուց Մ. Նիքոլէ, հպարտ պիտի ըլլայ եթէ չարունակէք ձեր անդամակցութիւնը։

Ժիւլ Կրէվի պատասխանեց.

— Ցաւ ի սիրտ ստիպուած եմ ձեր հաճելի առաջարկը մերժել երկու պատճառով, նախ որ էլիզէի մէջ իմ տունս չեմ գտնուիր, և ինչպէս գիտէք, կաճառին օրէնքներուն և սովորութիւններուն հակառակ է ասիկա և յեսոյ պետութեան ամենէն բարձր պաշտօնը վարելու պատիւը ունենալով, թոյլ չեմ տար ինձի, իբրեւ փաստաբան, գտնուիլ ուրիշի մը իշխանութեան տակ։

Եւ Ժիւլ Կրէվի փաստաբաններու կաճառին անդամակցութենէն հրաժարեցաւ.

Միւս կողմէ, Մ. Լուպէի նախագահ ընտրուած առեն, Մոնթելիմարի փաստաբաններու կաճառը, որուն կը պատկանէր Մ. Լուպէ, խորհուրդ հարցուց Բարիզի կաճառին թէ Հանրապետութեան նախագահ մը կրնայ իբր անդամ այդ նագրուած մնալ։ Բարիզի կաճառը հաստատական պատասխան տուաւ և Մ. Լուպէ չարունակեց մնալ անդամ Մոնթելիմարի կաճառին։

Դատական պաշտօնատան մէջ բնաւ տարակոյս չունին որ Մ. Ռէյմոն Բուանքարէ պիտի հաւանի ետքը տարուան իր պաշտօնավարութեան միջոցին մնալ անդամ Բարիզի փաստաբաններու կաճառին։

ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՒ ՀԵՂԻՆԷ

Դիւզ չէր մնացեր ուր պուսն ու կրակը, Բէօր Սլօի սուրին ծայրէն, արիւնով լոսոզէին արարն ու դաշտերը և ուր մարդկային դիակոյտերու վայրագ խանձումին ճենճերու հոտով զզուելու բարբարոս հանոյքը վայելած չըլլար այդ լեռնական աւազակ արնարբուլից։ Քանի՛ քանի՛ չէն ու խնդուն օճախներ մարած սեւցուցած էր, վայրագօրէն վրդովելով նահապետական բոյներու խաղաղ ու անդորրիկ կենցաղին որբութիւնը հինաւուրց։ Ամէն երդիքի տակ անմեղ պատաւի մը աղօթքը, չան 7 հարսի մը անէծքը, ճիւռն կարիճներուն խորունկ մրմունով չաղախուած, կապրէր ու կը մեծնար, վաղը՝ պոռթկալու համար։

Սեւ տարի էր...

***

Համակերպութեան ընդհանուր թմբիրին մէջէն, օր մը սակայն, երիտասարդ գեղջուկը ղլուխը վեր բարձրացուցի։ Մանգաղն ու գերանդին մէկդի նետեց, ձգեց եղներն ու գոմէշները, դաշտն ու արտը, ամէն ինչ, զի դանակը ոսկորին էր հասած։ Բիգաուած գիւղին ձակատին վրայէն նախաձիգի տեսարան, կա՛մ յաղթութեան փառքով և կամ պարտութեան մահով, որբերու տենչը կ'սոսեցնէր հիմա երիտասարդ գիւղացիին կուրծքը։ Բան հոգի էին անոնք, հայ ու Թուրք, բանն ալ կարիճ, վրիժառու երիտասարդներ։ Մերուկ ոչխարն

ր քոսորագոյն շառայլներով հեռո՞ւն, մշուշներուն մէջ սառերներ կը ցուցադրէ։ Կը մտածենայ անոնք դէպի կիրճը։ Սլօն է իր արքաեակներով։

— Ընկերնե՛ր, կը գոչէ Գարեգին, հրէշը մեր ձեռք է. այսօր պիտի մաքրենք մեր անարգուած պատիւը։

— Մեր կամ իր օրհնեալ, կը գոչեն գեղջուկները ու բոլորը մէկանց պատրաստ կը կենան իրենց դիրքերուն մէջ։

Աւարգկնեը մոնեցան Ահա Սլօն ձիուն վրայ նստած, ապա իր հեաւորդները, կոյսը ձիուն վրայ կապած, կը յառաջանան դանդա՛ղ, շատ դանդաղ։ Կիրճը մրատան։ Բաւական երկար է այդ ճամբան, սակայն անոնք ոչ մէկ կասկած ոչ մէկ երկիւղ կը զգան իրենց մէջ։

— Կանգնեցէ՛ք ու մի՛ յառաջանաք, կը գոռայ Գարեգին տիրաբար, կանգնեցէք եթէ չեք ուզեր բոլորդ մէկ դիակնանալ։ Անձնատուր եղէք, ի զուր արիւն չթափուի։

— Ո՞վ ես դուն, կը կմկմայ Սլօն վախկոտ ձայնով մը։

— Քու պատուհասդ հրէշ, անձնատուր եղիր։

— Ո՛չ ո՛չ, կը պոռան աւազակները ու կը կրակեն։

— Կրակեցէ՛ք տղաք, կը պոռայ Գարեգին ու երկուստեք կռիւը կը սկսի։ Յաջորդաբար կ'իյնան աւազակները. գեղջուկները քաջաբար կը կռուին։ Յովնանը անա՛ պրունչէն վիրաւորուեցաւ բայց միւսները դեռ անվնաս են։ Գարեգինին դնդակը Սլօն զգեմնեց, սակայն վերջին դնդակ մը, չարաշուք դնդակ մը Գարեգինին կուրծքը ծակեց վայրապօրէն։ Հերոսը ինկաւ միւսաւոր, աւազակները անձնատուր եղան քանի որ Սլօն ինկած էր։ Հայուհին ազատեցաւ։ Բակեցին առնոր կապերը, վար առին ձիէն։ Բայց ինչո՞ւ մէնը մէկ ապշեցան։ Իրենց գիւղին Ուէսին աղջիկն էր, Հեղինէն. Գարեգինին նշանածը։

— Հեղինէ՛, մրմնջեց Գա,եգին ու վիրաւորին ձայնը խեղդուեցաւ կոկորդին մէջ։

— Ո՛չ, դուն վիրաւոր Գարեգին, Գարեգին, վա՛յ սեաւոր բախտ,աղաղակեց դժբախտ աղջիկը ու խոյացաւ դրկից մանամնա վիրաւոր սիրելիին մօտ։

Բոլոր գեղջուկները յուզուած և այլայլած գտնուած մեռածին իրենց տեղերը։ Ոչ մէկ ձայն, ոչ մէկ շարժում այդ խորհրդաւոր պատկերին առջեւ։ Մինչեւ երբ գիւղերուան տառերները սկսան երկնալ բարձր լեռներու գագաթին ի վար, անոնք մօտեցան երկու սիրականներուն, սակայն երկուքն ալ անշնչացած էին։

Գարեգինին մէջքէն կախուած դաշոյնը Հեղինէն իր կուրծքն էր մխած։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳՈՒԼԷԹԵԱՆ

Բ. ԴՐԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

«Մասկ» հեռաւեալը կը գրէ այդ մասին.—

Երէկուան խոշրդակցական ժողովին արդիւնքին մասին կառավարութեան հրատարակած պաշտօնական յայտարարութիւնը դիւանագիտական ոճով խմբագրուած էր։ Տէրութեանց ծանուցագիրը մեղ եւրոպական մրութեան մը առթիւ կը դնէր, որուն հակառակ շարժիը երկրին չահերուն վնասակար ըլլալով, Բ. Դրան այդ ընթացքը չատ բնական էր։ Տէրութիւնները նիւթապէս մեզի չենչեցին, բայց Ռուսիոն ապատ ձգեցին որ Պալքանեան պատերազմին կողմը բռնէ և ինքզինքը պատերազմին մասնակցելու պարտաւորուած յայտարարէ։ Այս պահուս Երբեակ Զինակցութեան տէրութիւններէն և ոչ մէկը, ոչ ալ Աւստրիան, Ռուսիոյ պատերազմի սկսելու պարագային Թուրքիոյ հանդէպ ամենապարզ ալակցութիւն մը ցոյց չեն տար, ինչ որ օսմ. կառավարութիւնը բարոյական ձնշումի առակ դնել էր։ Օսմ. կառավարութիւնը ամենապարզ փոխառութեան մը առթիւ ահագին դժուարութիւններու,դրեթէ անկարելիութեան բախեցաւ. ասոր վրայ աւելցուցէք Ռուսիոյ իմաստալից յայտարարութիւնները, որուն վրայ տէրութիւնները սկսան յայտարարել թէ իրենք ալ իրենց գործելու ազատութիւնը պիտի պահպանեն։ Մէկ խօսքովերեսպական զինակցութեան մը առջեւը գտնուինք, որ մեր ամենէն նուիրական իրաւունքները զոհել կը պահանջէ, իկ հակառակ պարագային եթէ զանոնք չոնենք, ուրիշ աւելի մեծ իրաւունքն ալ կորսնցնելիս կը հասկնէ։ Երկու ելն կարելի էր ընել, մէկը՝ զգացումի ջղաքանութեամբ, արժանապատուութեան համար ամէն բան զոհելով, իսկ՝ միւսը՝ իրապաշտ քաղաքականութեամբ ապագային ալ ապրիլ կարենալու հաւ, գէշ օրերուն հանդուրժելով կ'ըլլայ։ Մեր չորս թշնամիներուն վրայ Ռուսիոն ալ կ'աւելնայ այժմ և մենք առանց ոլորոցվին կործանելու չենք կրնար անմնդեւառաջ երթալ։

Հարցում սկսաւ մտքերնիս. մենք թէ մերժողակ պատասխան տայինք, ինչ պիտի ըլլա արդեօք Ռուսիա պատերազմ պիտի՞ ը, և եթէ ընդհանուր իտանաշփոթութիւն յառաջ գար մենք կրնայինք օգտուլ առիթէն։ Եւրոպայի մէջ պատերազմ մղելու ժամանակ միւնոյն առեն եթէ Աւ, մէջ ալ պատերազմելու ստիպուելինք։ակէց ի՞նչ վտանգներ առաջ կուգայ՞։աւելորդ է պարզել զանոնք։ Ռուսիան նոյն իսկ մեզի օգնելու համար կարա պատասխան մը չտուաւ. իսկ Աւստրի-Մզի հաւասարաբար ըսել կը յանձնարարէ։

Հեռաւեաբար Բ. Դրան պիտի պատասխանէ Մեծ Տէրութեանց. «Վեցերնիդ ալ ինձի բարեկամ ըլլալու պայմանով սկզբունքով կ'ընդունիմ ձեր առաջարկները։ Ուշադրաւը այն է որ Պալքանեան Տէրութեանց քանակցութիւններուն հետ կապ չունի ասիկա, այլ տէրութեանց միջամտութեան մէկ արդիւնքն է։ Հաշտութեան պայմանները անով չեն լրանար, վաղը պատերազմական տուգանքի խնդիր մը ալ մէջտեղ ելլէ թերեւս։ Այն առեն Մեծ Տէրութիւններուն պարտականութիւնն է Պալքանեան Տէրութեանց վրայ ճնշում բանեցնել, որպէս զի հաշտութիւն կնքեն, որովհետեւ այլեւս առով մեր զոհողութեանց դռները փակուած են։

ՔԵԱՄԻԼ ՓԱՇԱՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

"ՏԷՅԼԻ ՔՐՈՆԻՔԷԼ,,Ի ԹՂԹԱԿՑԻՆ

Քեամիլ փաշա «Տէյլի Քրոնիքլի Պոլսոյ Թղթակցին հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է։

«Մեր պատասխանը պիտի ուղղենք հաւանաբար չորեքշաբթի օր։ Ես անհատապէս հաշտութեան կողմնակից եմ, բայց ամէն քանէ առաջ պէտք է նկատի առնենք ժողովրդին կարծիքը։ Բանակը միաձայնութեամբ պատերազմի վերսկսման համամիտ է։ Մենք մասնաւորապէս դրամի պէտք ունինք և չենք կրնար հաշտութիւն կնքելէ առաջ դրամ հայթայթել։ Սակայն կը յուսանք ներքին փոխառութիւն մը կնքել այն պարագային, երբ թշնամութիւններ վերսկսին»։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԴԱՇՆԱԿՑԻՑԵՐԸ ՊԱՏԵՐ. ՏՈՒԳԱՆԷ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷՆ

Լոնտոն, 22 Յունվ.— Դաշնակիցները կը յայտարարեն թէ իրենք որոշած են պատերազմական տուգանք պահանջել Թուրքիայէն, երբ հաշտութեան ժողովը վերսին գումարուի։

Կը կարծուի թէ հաշտութեան ժողովն այն ժամանակ միայն պիտի գումարուի, երբ մեծ Տէրութիւնները Պալքանեան դաշնակիցները այդպիսի պահանջումի մը հրաժարեցնել ուզեն։

Բ. Դրան Տէրութեանց խորհուրդները ընդունելը հոս ճարպիկ գործ մը կը դաւեն, որովհետեւ Բ. Դուռը իրապէս այդպէսով մեծ տէրութիւնները կ'ստիպէ որ դաշնակիցներուն մօտ միջամտեն և վերսկսելիք հաշտութեան քանակցութիւններուն մէջ Թուրքիոյ կողմը բռնեն։

Դիւանագիտական շրջանակները անընդունելի կը նկատեն Պալքանեան պատերազմի կողմանէ ունէ պատերազմական տուգանքի պահանջում։

Կը տեղեկացուի թէ Իտալիա կը հանդիսանայ ասիական եղերքը գտնուող կղզիներուն Յունաստանի կցուելուն։

Մարքիզ Սան Ճուլիանօ կարուկ յայտարարութիւններ ըրաւ այդ մասին Հռոմի Հիլէն և Դրանսկան դեսպաններուն։

ՍԵՐԲԻԱԿԱՆ ՄԵԾ ՍՊՈՒԻԶՆԱ ՁՊԻՏԻ ԳՈՒՄԱՐՈՒԻ

Պելկրատ, 22 Յունվ.— Պաշտօնական աղբիւրէ կը հերքուի մեծ Սպուիզնա մը գումարելու լուրը։ Կը յայտարարուի թէ մեծ Ազգային ժողով մը գումարելու ոչ է պատճառ չկայ Սերպիոյ մէջ։

Նոյնպէս անհիմն կը յայտարարուի այն լուրը, որուն համեմատ Սերպ վարչապետ Բանիչ իր մօտ ժողովի հրաւիրած ըլլայ կուսակցութեանց պետերը քաղաքական ազդեցիկ կացութեան պատճառաւ։

Կը հաստատուի թէ քաղաքական կացութիւնը ո՛եւ է մտահոգութեան տեղի տալու վիճակի մէջ չէ։

ՍԵՐԳ ՍՊԱՅԱՅՈՑՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՀՐԱԺԱՐՈՒՄԸ ԿԸ ՀԵՐՔՈՒԻ

Պելկրատ, 22 Յունվ.— Կառավարութիւնը բոլորովին չինծու կը նկատէ օտար մամուլին կողմէ հրատարակուած այն լուրը, որուն համեմատ Սերպ սպայակոյտին նախագահ Զ.. Բրօքիչ հրաժարած է։

Նոյնպէս կը հերքուի Բէլթար թագաւորին Սկիւպ երթալուն լուրը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԽՆԴԻՐԸ

Բարիզ, 22 Յունվ.— Պուքրէշէն «Թանի հեռաւեալը կը հեռագրեն.—

Պ. Թաքէ Եոնէսքու թագաւորին կողմէ ընդունուեցաւ, որուն համաձայնութիւնը զուցեր կառավարութիւնը իր ճամբորդութեան։

Ընդհանուր խանգարութիւնը տիրէ։

Երեսփ. ժողովի մէջ հարցապնդումներ պիտի ըլլան, որոնք կացութիւնը աւելի պիտի կնճռոտեն։ Պուլկարիոյ լուսթիւնը դժգոհութիւնը կը սասկացնէ։

Նախարարաց Խորհուրդը կը պատրաստէ ծանուցագիր մը որով բարեկամաբար Պուլկարիան պիտի հրաւիրէ փութով բանակցութիւններու սկսիլ կամ Սոֆիան և կամ Պուլքրէշը ընտրելով իբր բանակցութեանց վայր։

Սոֆիայի մէջ կը կարծեն թէ անհրաժեշտ է որ բանակցութիւնները շարունակուին Լոնտոնի մէջ։

ՕՍՄ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐՈՒ

Վիեննա, 22 Յունվ.— Լոնտոնէն առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ օսմ. պատուիրակները երէկ Արտաքին գործոց պաշտօնատունը երթալով խիստ կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցած են Սըր Է. Կրէյի հետ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԱԷՃ

Վիեննա, 22 Յունվ.— Պուլկարիոյ կողմէ Ռումանիոյ Թեոդուելիք հողերու մասին տէրութեանց միջև համաձայնութիւն գոյացաւ, որուն համեմատ Զուբցերիոյ կառավարութիւնը կամ Դանուբեան Խորհուրդը իւաւարար պիտի կարգուի վճիռ մը արձակելու համար վիճելի կէտերու մասին։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ ԴԺԳՈՀՈՒԹԻՒՆ

Վիեննա, 22 Յունվ.— Այս տեղի թերթերը կ'ըսեն թէ Պուլկար զինուորները եթէ չարձակուին և փետրին չըսկսին բրենց երկրս գործական այլասութիւններուն, գալ տարի Պուլկարիոյ մէջ ուտելիքի սղութիւն և թերեւս մինչեւ իսկ սով պատահի։ Այս պատճառաւ Պուլկար զինուորները արձակուիլ կ'ուզեն և քանակին մէջ խիստ կարեւոր հոսանք մը առաջ եկած է։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Վիեննա, 22 Յունվ.— Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ յոռետեսութիւնը կը շարունակէ Աւստրիոյ և Ռուսիոյ յարաբերութեանց մասին։ Տէրութիւններու միջև պատերազմ մը սաղդ կը նկատուի։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ՈՍՏԻԿԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐԻ ՄԸ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ ԵՒԴՈԿԻՈՅ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՆ ՎՐԱՅ

Եւդոկիայէն Պատրիարքարանի հաղորդուած Դեկ. 31 թուակիրը նամակէ մը պաշտօնապէս հետեւեալը կը հաղորդուի.—

Ամսոյս 20ին իրիկուան ժամը 12ին Միջոցները Զիլէլի Հասան կոչուած ոստիկան զինուոր մը հայ երիտասարդ մը շարաչար խոշտանգելով ու անլուր հայհոյութեամբ անարգելով անոր ընտանեկան պատիւը, ազգութիւնն ու կրօնքը, կը քաշկռտէ և կը տանի պահականոց։ Անմիջապէս իրողութիւնը հաղորդեցինք կառավարչին, որ հրամայեց խիստ քննութիւն մը կատարելու, և արդիւնքը այն եղաւ որ, յաջորդ օրը յայտարարեց թէ՝ ոստիկան զինուորը դիմադրութիւն տեսած ըլլալուն համար մեծ անձնուիրութեամբ իր պարարը կատարած է և հետեւաբար ան չընորհակալութեան արժանի է։

Հակառակ մեր պնդումին՝ չկրցինք համոզել թէ քննութիւնը արդարութեամբ կատարուած չէ, թէ մեզի վկայողները ականատես պատուաւոր անձեր են։ Թէ ինք խարուած է ասն, սակայն անիկա անխախտ մնաց ոստիկանը պաշտպանելու իր դերին մէջ։ Այս դէպքէն քանի մը օր վերջը Դեկ. 26ին իրիկուան՝ ընակարանին ճաշարանին պատուհանը, ուր սովոր էի նստիլ, քարի ու պայթուցիկի հարուածներով կը խորտակուի. և մենք նկատի առնելով որ դիպուածի արդիւնք չէր կրնար ըլլալ այս պատահածը, իրողութիւնը հաղորդեցինք կառավարչին, որ ցաւ յայտնեց եղածին համար, փորձելով ապահովցնել զիս թէ դիպուածի արդիւնք է եղածը, և միւս կողմէ մեր պնդումին վրայ վստահեցուց թէ ամէն հրահանգ տուած է նմանօրինակ դէպքերուն կրկնութիւնը արգիլելու համար։ Յաջորդ օրը սակայն երկու պատուաւոր թուրքեր ներկայանալով յայտարարեցին մեզ թէ պատուհանին ապակին քարով ու պայթուցիկով կոտրող չարագործը նոյն ինքն ոստիկան զինուոր Զիլէլի Հասանն է, որ ուզեր է այդ կերպով ահաբեկել զմեզ։ Բիշեմները այդ անձին գաղտնի արարքներուն մասին կարդ մը տեղեկութիւններ տուին, իրը մեղադրեց ցոյց տալով նոյն իսկ պահականոցի իր միւս պաշտօնակիցները։

Բիշեալ թուրքերը իրենց այս յայտարարութիւնները պաշտօնական մարմիններու առջեւ ալ կրկնեցին երդմամբ ու «զպալթ վարագասի»ն ներկայացուցեալ կառավարչին։ Հետզհետէ ուրիշ վկաներ ու ապացոյցներ եկան հաստատել իրողութիւնը և այս դէպքին զատ ուրիշ խոշտանգութիւններ ալ երեւան եկան... Հասկցուեցաւ նաև որ ապակին ջարդուելէն վերջը քննութեան եկող ու բարոր պատասխանող ոստիկանն է եղեր նոյն ինքն Զիլէլի Հասանը, որ իր բարերով յայտարարած է թէ «յիշեալ տան ապակին կը թուի թէ արկածով կոտրուած է, իսկ եթէ դիտմամբ է, մեր քննութեան արդիւնքով ան է հետք չկայ չարագործին ինքնութիւնը ճշդելու համար»։

Զա ըմբռնելի չէ այս։ Չարագործը ինքն էր որ իբր «մուհաֆազա մէմուրի», քննութեան կը ձեռնարկէ, «զպալթ վարագասի»ն կը բռնէ, ու կը յայտարարէ թէ չարագործը չէ բռնուած։ Կառավարիչը այս յայտնութիւններուն առջեւ ապշահար, իտարէթէն բանտարկել տուաւ Հասանը և պահականոցի բոլոր պաշտօնեաները տեղափոխեց, իրը թէ անոնք այսպէսով մարբուած ըլլան։ Ահա այս կարգի մարդոյ յանձնուած է դատուիս կեանքի, պատուոյ և ինչքի ապահովութիւնը։ Աւելորդ չըլլայ ըսել նաև թէ, այդ Զիլէլի Հասան իր ապօրէն ու անարդարական ընթացքին համար վռնտուած է Տիլէէն, և Եւդոկիոյ մէրքէզէն և հինգ աւելի «զպալթ վարագասի» բռնուեր է իր մասին, և դարձեալ պահուեր է նա իր պաշտօնին վրայ, իբր ապահովութեան պաշտօնեայ։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՂ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀՈՂԵՐԸ

Մուշէն Պատրիարքարան հաղորդուած է հետեւեալ պաշտօնական նամակը Դեկտ. 24 թուականով.—

Անցեալ ապրիլին Ռուսատանէն և այլ տեղերէ վերադարձող հայերը, որոնց հողերը Մանիլ Նկատուած ու տրուած էին չերքէզ զաղթականներու, լսելով որ նոր հրաման մը եկած է հողային խնդիրները վարչական եղանակով լուծելու, տեղւոյն կառավարութեան դիմած ու խնդրած էին որ իրենց սեփական հողերը իրենց յանձնուին, ու հակառակ անոր որ եկած այդ հրամանը բացառութիւն չուներ, սակայն Մէհլիսը Իսարէի իսամ անդամներու խիստ ընդդիմութեան վրայ՝ մեծամասնութեամբ որոշուեր է հարցնել կուսակալութեան։ Այս վերջնոյն պատասխանը դեկ. 17ին հասեր ու կա.դացուեր է նոյն ժողովին մէջ. այդ պատասխանագրով կը յայտարարուեր էր թէ հայերու և գաղթականներուն միջև եղած հողային խնդրին լուծման համար կանոնագիր մը խմբագրուած և օսմ. խորհրդարանին տրուած է վաւերացուելու համար, և թէ հարկ կ'ըլլայ սպասել մինչեւ որ խորհրդարանը կազմուի ու նոյն կանոնագիրը վաւերացուի։

Նամակագիրը աւելցուցած է որ այս պատասխանագիրը առիթ մը կ'ըլլայ մեր մեծերու հայերուն արդարացի պահանջումը և կը հարցնէ թէ ըստուգիւ այդպիսի կանոնագիր մը գոյութիւն ունի՞, թէ՞ պարման տրուած է անոր խորհրդարանէն վաւերացուելը, թէ գաղթականներու տրուած և անոնց կողմէ հետզհետէ անիրաւաբար գրաւուած հողերու խնդիրը երբէք նկատի չպիտի՞ առնուի, և թէ մանաւանդ ի՞նչ պիտի ըլլայ այն գժբախտ հայ գաղթականներուն վիճակը, որոնք թշուառ մնացած՝ թափառաշրջիկ մուրացկանի կեանք մը կ'տարին, ու չարունակ կուգան արցունքը աչքերուն մէջ լաղնելու կառավարութեան դուռը արդարութիւն խնդրելու համար և յուսահատ եւ կը դառնան։

ԻԶՄԻՐԻ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴՐԻ ՄԱՍԻՆ

Նոր տարւոյ առթիւ Իզմիրի Ա. ռաջնորդին շնորհաւորական այցելութիւն տուողներուն մէջ գտնուած է նաև տեղւոյն ռուսական ընդհ. հիւպատոս Մ. Քալ, որ խօսակցութեան միջոցին յայտարարած է թէ երկու շաբաթ առաջ Պոլիս գտնուած պահուն ակնատես եղած է որ դիւանագիտական բարձր շրջանակներու մէջ խիստ մեծ կարեւորութիւն կը տրուէր Հայկական խնդրոյն։ Պոլսոյ ռուս դեսպանը գիտնալով որ ինք հայկական գաւառները գտնուած է և հիմակ ալ լաւագոյն յարաբերութիւններ ունի հայոց հետ, իր կարծիքն ալ ուզած է և ինք՝ հիւպատոսն ալ հարկ եղածը խօսած է։ Մ. Քալ աւելցուց որ ինք մեծ ապէս կը յուսայ թէ Հայկական խնդիրը այս անգամ լաւագոյն լուծում մը պիտի գտնէ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՑՈՅՑԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Երէկուան Իգտամ հետեւեալը կը գրէ։

«Իւրաքանչիւր սեպհականութիւն, այժմ ռուսական զինուորական գրաւման ներքեւ գտնուող Պարսից Դասթոր գիւղախումբի պետերէն Սրմ-կո, իր արքանեակներով և խոյի ու Սալմասի ռուսական հիւպատոսարաններու քարտուղարներուն ընկերակցութեամբ կարս երթալով, ռուս հրամանատարին կողմէ պատուով ընդունուած և անօրինակ մեծարանքներու արժանացած է։ Իր տարամարութեան ներքեւ մանաւոր կառախումբեր դրուելով, որսի զրոսանքներ և հացկերոյթներ կազմակերպուած են։ Կ'ըսուի նաև որ խոստացուած է ռուս զինուորական ոյժեր ի հարկին անոր տրամադրութեան ներքեւ դնել»։

ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄԸ ԵՒ ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՁՈՐՍ ՀԱՐԻՒՐ ՀԱՂԱՐ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ օր Թուրք թերթի մը մէջ գրուած Շիրօցի Քիւրտի մը ռորագրութեամբ յօդուածի մը թարգմանութիւնը կարդացինք Հայ թերթերու մէջ, և երկու օր վերջն ալ Թուրք հրապարակագիր մը Քիւրտին գրածներն իրենց վաւերական ու կարկառուն ապացոյց նկատելով կ'ըսէր թէ ինչո՞ւ Հայերը Արեւելեան Անատոլուի—այլ անուամբ Քիւրտիստանի—համար բարենորոգում կը պահանջեն. այդ տեղերու բարենորոգումը Քիւրտերուն համար միայն կրնայ ըլլալ, քանի որ անոնք Անատոլուի մէջ եօթը միլիոն կը հաշուուին ու հակառակ մեծամասնութիւն կազմելուն անանկ բան մը չեն պահանջեր, իսկ Հայերը որ Անատոլուի մէջ հազիւ չորս հարիւր հազար քնակչութիւն ունին, ինչպէս կրնան բարենորոգում պահանջել, ու այսպէս զարմանք կը յայտնէ։ Քիւրտին համար մեղադրելի չէ երբ բարենորոգումին ինչ ելլալը չգիտնայ, իսկ հրա ախկարի մը համար չատ տխմատա կ'ելլայ երբ անոր նշանակութիւնը ըմբռնելու անկարող ըլլայ. կարծեմ բաւական յեղեղուեցաւ թէ բարենորոգումի կիրառումը անմատոյցութիւն ըսել չէ. բարենորոգումը երկիրը կը վերանորոգէ, կը բարձրացունէ նիւթապէս թէ բարոյապէս, բարենորոգումը օրէնքին արդար տիրապետութիւնն է։ Անատոլուի նահանգներուն ստանալիք բարենորոգումը ընդհանուր բնակչութեան վրայ պիտի տարածուի, անկէ սփռուելիք օգուտը մի միայն Հայուն համար չէ, այլ բոլոր տարերուն ալ հաւասարապէս օգտակար պիտի ըլլայ։ Եթէ այսօր Հայ ազգը այդ քանին ցանկացող է, պարզապէս իր ամենասարբական իրաւունքը յարգել տալու համար է, ան կ'ուզէ որ ի սպառ ազատուի կարգ մը միջնադարեան արհաւիրքէն, կեանքի, ինչքի և պատիւի ապահովութիւնը երաշխաւորուած տեսնել կ'ուզէ, ուրիշ ոչինչ, միթէ՞ նուազ քիւրտեր կան այդ նահանգներու մէջ միջնադարեան զուլումներուն ենթարկուած։ Բնականորոգումը նախախնամութիւն մը պիտի ըլլայ ճնշուած բոլոր ժողովուրդներուն՝ անխտիր բոլոր տարերուն համար, դրուած պահանջը օրինաւոր ինքնապաշպանութիւնն է գոյութեան տեսակէտով, նախախնամութիւնը անասուններուն տուած է ինքնապաշպանութեան զէնքեր, մէյն կտուչ, մէյն սուր ժանիքներ, և այլոց ճանկեր կամ խայթոցներ, իսկ մարդոց խելք, և աշխարհի բոլոր կառավարութիւնները խելքով այսինքն օրէնքով կը պաշպանեն իրենց ժողովուրդներուն գոյութեան իրաւունքները ամէն պատահականութեանց դէմ, պէտք է մի անգամ ընդ միշտ գիտնալ անձի մը կնանքը, թէ ինչքը ու պատիւը նուիրական է ամէն տեղ և անոր պաշպանութիւնը օրէնքն պահանջել չատ արդար և օրինաւոր է, քարենորոգումի պէտքը օրէնքի պէտք մ'է, ուան պիտի ըլլայ գտնուած օրէնքներուն վրայ բարդում մը երկրի պէտքին ու զարգացումին նպաստաւորող և ուրիշ ոչինչ։

Վերոյիշեալ հրապարակագրին կ'արժէ իր նոյն յօդուածին մէջ մտանդնած Անատօլուի Հայաբնակ նահանգներու մէջ գտնուած Հայերու չատ սանմանափակ թիւին՝ չորս հարիւր հազար ըստ Քիւրտին և քանի մը հարիւր հազար իր խօսքով — որ միւնոյն բանը ըսել է — յայտարարութեան մասին հարցում մը ուղղել։ Երբ ասկէ քսան և հինգ տարի առաջ «Թաթիխիք»ով հաստատուած Թուրքիոյ Հայոց թիւը երկու միլիոն կը հաշուուէր, այսօր ինչպէս կ'ելլայ որ Անատոլուի մէջ չորս հարիւր հազար Հայ միայն կը գտնուի։ Առնենք անոր վրայ Պոլիս, Իզմիր և այլուր հաստատուած ենթադրական թիւ մը,երկու հարիւր հազար Հայ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։ Արդ, պէտք էր քառորդ դարու ընթացքին երկու միլիոն Հայութեան վրայ զէթ կէս միլիոն ալ աւելի ըլլար. ձգենք հիմա մենք կէս միլիոնի տակտը և դառնանք զուսխին. քսան և հինգ տարի առաջ երկու միլիոն Հայութենէն այսօր վեցհարիւր հազար միայն կայ կ'ըսեք Թուրքիոյ մէջ, ուրեմն, մէկ միլիոն չորս հարիւր հազարը ինչ եղան, ո՞ւր են, ինչրեմ պատասխան մը։

Ց. Մ. ԱՄԻՐԵԱՆ

ԿԹԱԿԱՆ ՆՊԱՍՏԻ ՇՈՒՐՋ

Սիսէն Պատրիարքարանի ուղղուած Դեկտ. 30 թուակիր պաշտօնական նամակէ մը քաղուած. «Երկու երեք տարի ազգային գպրոցներուն վճարուած «Հիւսէի Մէտարիֆի անունն զուտարը այս տարի կը զլանան տեղական իշխանութիւնք այն առարկութեամբ թէ՝ այս տարուան պիւտճէին մէջ անցած չէ. չենք գիտեր սակայն թէ այս տարուան պիւտճէն ե՞րբ կազմուեցաւ և ե՞րբ վաւերացուեցաւ խորհրդարանէն։

Ա.Զդ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ Անգամներէն Սարգիս էֆ. Սուլին որ վերջերս Կոփկաս դէպ ի Սուրիական չգենաւով մայրաքաղաքս վերադարձաւ և երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Պատրիարքին հետ։

ջեւ,թեթեւ մը հրեց դուռը և անկէց սկսաւ ուշադրութեամբ դիտել անցած դարձածը։

Բարէլլան չէր թուեր թէ հակցած էր ատուերի մը քայլ առ քայլ իրեն հետեւիլը։ Իր մտած նախասենեակը ընդարձակ մարկ սրահ մըն էր, պարզօրէն ծածկուած պատերուն երկայնքը չարուող անագին նստարաններով։

Լեցուած էր դրանիկներով, սպասարկու աղջուանկներով, թիկնապան սպաներով, խոյտարքլէտ ծառաներով, որոնք կ'երթային կուգային, գործի վրայ էին, անշարժ քարապաններով, երեսոսայ գաւազանը ձեռքերնին։ Դրանիկներուն մէջէն ոմանք նստած էին տախտակուն վրայ, ուրիշներ կը պառէին մանրաքայլ,ուրիշներ ալխմբուած պատուհաններուն անկիւնները կը խօսակցէին իրարու հետ։ Ինչ ինչ դուռներու առջեւ թիկնապահ մը,ձեռքը թուրին,ուրիշներու առջեւ բազմանմը։Մերթ ընդ մերթ աշխոյժ և առոյգ մանկաւիկ մը ճարպիկօրէն կը սողոսկէր այս ամբոխին մէջ առանց մէկու մը ուշադրութիւնը գրաւելու։ Երբեմն եկեղեցական մը էր որ կ'անցնէր լրջօրէն յամրաբար, սրահին մէկ ծայրէն միւսը։ Առոր առջեւ, պարզ վանական կամ եպիսկոպոս, ամէն ոք կը քաշուէր կը խոնարհէր, որովհետեւ թագաւորը կը պահանջէր ամէնքէն, մեծէն ու պզտիկէն, ամենախորին յարգանք եկեղեցական սքեմ կրողի մը հանդէպ։ Եւ օրվհետեւ թագաւորը ինք կուաար օրինակը, իւրաքանչիւրը, աչք մնելու համար. կը փութար այս մասին գերազանցել Նորին Վեհափառութիւնը։

Պատուհանի մը անկիւնը Բարէլլան ճանչցաւ ծանոթ դէմքեր։ Մրմնջեց.

— Նայէ՛,Վալուայի երիտասարդիկնամիկնաստանները։Անոնք ուշադրութեամբ կը սպասեն իրենց տիրուհիին,արժանանալու համար։Բայց չեմ տեսներքաջ Պիւոին,ոչ ալ Պ.Բէրէթթիի այն պատուական եղբօրորդին։

Այս նախասենեակին մէջ, ուր ամբոխ մը խնռուած էր, կը լսուէին միայն տարտամ փսփսուքներ,կամ մարմարեայ յատակներուն վրայ սահող քայլերու խեղդուկ շշուկը։ Կարծես եկեղեցիի մը մէջ ըլլային։ Հոս ոչ ոք բաւական յանդուգն կ'ըլար բարձրաձայն խօսուիլ։

Բարէլլան հետաքրքիր, ինչպէս որ էր նոյն իսկ հետաքրքիր չըլլալու երեւոյթին տակ, քանիցս աչքին չրջանը ըրաւ։ Ցանկարծ նշմարեց որ մեռելական լռութիւն մը կը սաւառնէր հիմա այս ամբոխին վրայ, որ քիչ առաջ զգուշութեամբ աղմկարար էր. և աւելի տարօրինակ բան, ամէն շարժում դադրած էր։ Կարծես բոլոր ներկաները մէկէն ի մէկ քարացած էին, այնպէս որ Բարէլլանի կը թուէր թէ արձաններու մէջտեղ չրջան կ'ընէ։

Այս առերեւոյթ հրաշքին բացատրութիւնը չատ պարզ է։

Գաւառ Ռոյա կը փնտռէր միտ թէ ի՞նչ կրնայ ընել խայտառակելու համար Բարէլլանը բոլոր ներկաներուն առջեւ։ Եւ որովհետեւ բան մը չէր դներ, կը գտնար տարբերն քայլերուն չատ մտէն հեռաւորով։ Միայն թէ իր այս մտքոտր չատ դիտուեցաւ։ Մրմունջ մը տարածուեցաւ. Բան մը պիտի պատահի։ Ինչ։ Ոչ ոք գիտէր։ Բայց իւրաքանչիւր ոչ ուղեց տեսնել և լսել։ Իւրաքանչիւրը լռեց և անշարժացաւ նախադրացուած տեսարանին դիտումին մէջ։ կատակերգութիւն կամ եղերերգութիւն։

Եւ լռութեան ու ընդհանուր անշարժութեան մէջէն տեղ, Բարէլլան բոլոր նայուածքներուն նպատակէ կէտը եղաւ։

Մնաց որ բնաւ չնեղուեցաւ, և չտա հանդարտ քայլով մը, ուղղուեցաւ դէպի դուռը։

Թայն։Բայց չեմ տեսներքաջ Պիւոին,ոչ ալ Պ.Բէրէթթիի այն պատուական եղբօրորդին։

Այս նախասենեակին մէջ, ուր ամբոխ մը խնռուած էր, կը լսուէին միայն տարտամ փսփսուքներ,կամ մարմարեայ յատակներուն վրայ սահող քայլերու խեղդուկ շշուկը։ Կարծես եկեղեցիի մը մէջ ըլլային։ Հոս ոչ ոք բաւական յանդուգն կ'ըլար բարձրաձայն խօսուիլ։

Բարէլլան հետաքրքիր, ինչպէս որ էր նոյն իսկ հետաքրքիր չըլլալու երեւոյթին տակ, քանիցս աչքին չրջանը ըրաւ։ Ցանկարծ նշմարեց որ մեռելական լռութիւն մը կը սաւառնէր հիմա այս ամբոխին վրայ, որ քիչ առաջ զգուշութեամբ աղմկարար էր. և աւելի տարօրինակ բան, ամէն շարժում դադրած էր։

ԴԵՂԱՐԱՆ

ՄԻՀՐԱՆ ԴԱԼԼԱՄԲԵԱՐԵԱՆ

Բերա, մեծ փողոց Ագա Ճամիի դիմացի կարգը, թիւ 117

Երկար տարիներէ ի վեր ունեցած փորձառութենէս լիապէս համոզուած եմ որ Դեղարան մը կրնայ յաջողիլ այն պարագային՝ երբ ուղղամտութիւն, ճշտապահութիւն և աշխուժ հակողութիւն կը տիրեն ամէն գործառնութեանց մէջ, փութացնելու համար հիւանդին ապաքինումը։

Կը մաղթեմ որ երբէք չհիւանդանք, բայց եթէ երբեք պէտք ունենանք ո և է դեղագրի մը պատրաստութեան, հաճեցէք դիմել մեր նոր Դեղարանը, ուր պիտի գտնէք արուեստին ամենանուրբ պահանջումներու համաձայն դեղերու խըզեմիա պատրաստութիւն դեղերուն ամենէն աժանը։

Անձնապէս ալ համոզուելու համար այս ճշմարտութեան, կը բաւէ անգամ մը միայն այցելել դեղարան։

Մեր գաւառացի հայ ազգակիցներուն դարմանումի համար մասնագէտ առաջնակարգ բժիշկներու պէտք ունեցողներուն ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի երբ զիմեն մեր դեղարանը։

Բիչ առնուազն մէկ յարգոյ հասարակութեան մօտ գտած ընդունելութենէն քաջալերուած, սկսած եմ «Եւրոպական» կեդրոններէ ուղղակի բերել տալ դեղերու մեծերը։

Զուխերիական պատուաստի համար մանուշ շաբաթը 2 անգամ։

Տրամադրելի վկայագիր հիւանդասպանները

ՍՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ

ԿԵՐԵԼԻՈՐ ԾՆՆՈՒՑՈՒՄ

ՔՆՆԻ ՈՐ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅԱՆ Է ԻՐ ՅԻՇԱՏԱԿԱՆ ԿԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՆՈՒՑԵ ՀԱՄԱՐ ՍՐԱՆՑ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՆ ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԵՆԷ, ևս պարարտած եմ գեղ մը, որ կը թերէ ուրախութիւն և ցոյս։ Ես ունիմ հրաշալի դարման մը ամենքս հաւասար որոնց ի զէրբը բոլորովին քայքայուած են գէշ ունակութիւններու հետեւանքով կամ անպատասխանատուներու ազդեցութեան տակ։ Որպէս «ԱՄՐԻՔԱ» գարմանին հնարիչը՝ ես պարաք կը տեսնամ հնարաւորութիւն տալ ամէն մէկ անկարող և լղոյին մարդոց փորձել զայն բոլորովին ձրիաբար, և երաշխաւորելու ամենց որոնք լսելիքն կը տառապին։

Իմ դարմանս բարի՛ մը ըն է ամէնունդ որովհետեւ ան կը վերականգնէ առողջութիւնը և ոյժը, բայց մանաւանդ պիտանի է հոն՝ ուր պէտք կայ զօրացնելու տեսակցոն գործարանները, դարմանելով ամբողջ տարին պիտիէսը։ Ան կ'իրարկուի մեծ յաջողութեամբ հոն ուր անկարողութիւնը երբեմն եկած է իրրև հետեւանք ոգեկոր քանդիներու, հիպոտատ չարաչար գործածութեան, թոյր տեսլի, սեռական չափազանցութիւններու, ինչպէս նաև այնպիսի եղանակէ գէշ տարրութիւններու որոնք դեռ կը պատճառեն սեռական կարողութիւնը։ Սեռական և ոչ տարին տիպէսի վրայ վնասակար ազդեցութիւն գործող գէշ տարրութիւններու թոյնն կը պատճառի նաև թոյնէր թէի կամ սուրբի չարաչար գործածութիւնը, մեռանդի, պղտոտութիւնը, ագայն։ Անոնցմէ շատերուն, որոնք թէև տարիքնամաւոր կեանք կը վարեն, բայց լռեցուն կը տառապին պատանեկութեան փորձերէ, իմ դարմանս շատով կուտայ այն երջանկութիւնը, որուն կը ձգտին։

«ԱՄՐԻՔԱ» ն պիտանի է տալէն տարիքի մարդոց համար։

«ԱՄՐԻՔԱ» ն ազբիւրն է տարքինման։

ԿԸ ԴՐԿՈՒԻ ԶՐԻԱՔԱՐ

Ան ուժ կուտայ սեռական գործարանները, նոր կենսականութիւն մը համար։ Ան անմանոյ նշանները, որոնք երեան կուգան անկարգութեան հետեւանքով, բոլորովին կ'անհետանան։ Յիշատակ անկարգութեան մը պիտի չմնայ։ Ոչ ոք յուսահատութեան մէջ ինկած է, կնոջ գրել ինձ, կատարելագործ վասան ըլլալով թէ ես ահաւ զրեմ իրեն այն գարմանը որ նորէն պիտի զարգեն իրեն։ Այդ գարմանին գործածութեան ընթացքն գուա մեկ 10էն 30 տարի տարեկան երիտասարդացած պիտի զգայ։ Ով որ իրեն պիտի կրնայ վստահ ըլլալ թէ լիովին քաջալերուած մը պիտի հանդիպի իմ կողմէս։ Ոչնչ է միայն նամակ մը գրել տալ զինարեալ երեք հատ մէկմէկ զանկանոնց նամակագրոյ (գրաչ) ցանցառի ծանրքերու համար։ Ես կը զրկեմ փոքր հատոր «ԱՄՐԻՔԱ», խնամքով փաթեթուած, այնպէս որ օ։ ոչ կրնայ իմանալ թէ ինչ է ներսը։ Ինձ ուղարկուած բոլոր նամակներուն կանոնաւորութիւնը կ'ապահովեմ։

Մի՛ յուսահատիք և արհամարհանքով մի՛ վերաբերիք դէպի իմ մեծագործս, այլ փութացէք ոգուսի պատեն տարիքն, գարմանելու համար։

Քարքէր կ'ըլլ։ «Ահա մի՛ սատանէ, զրազ՝ ինձ, և կը ստանաս այն՝ ինչ որ էր ինձանէ։»

Հասցէ՝

ԿՕՐԱՇԻՈ ՖԱՐՔԷՐ. Լաուսան. Թիւ 3. Զուլթիս, Մէյմէ Ալի փաշա խան 4. Պոլիս։

ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ԹՈՎՄԱՍ
ԹԱՆՉԱՆԱՏԱՐ

Եւ [illegible]

Տ. ՔԹ. Հ. ԻՆԿԻԼԻԶԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԾՆՆԴԱՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ՎԵՆԷՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Գիւղական ամենավերջին մէջ ոմանցերով կը գարմանէ հինէն նոր ջերմամիզութիւնը, դժուարամիզութիւնը, սերմնահոսութիւնը, նոյնպէս միզամանի, երիկամունքի և բրոնշատի հիւանդութիւնները։ Իսկ ֆրանկիստի ամէն տեսակներէն կարճ ժամանակի մէջ հիմնովին կը բուժէ ի հարկին 606 ի յիմնակով։ Հիւանդ կ'ընդունի, բայց ի կիրակիէ ամէն օր Պանճէ գարու, Պողոսաճիին դէմ, Սիրանոյ խան, թիւ 13, իր մասնաւոր դարմանատան մէջ։ Հինգշաբթի օրերը ձրի։ 50—3

ՄԵԾ ՎՃԱՐԱՏԱՏՈՒՆ
Լ. ԱՍՏԻԿ ԿԱԼՕՇՆԵՐՈՒ
Յ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻՅԷ, ՔՕ—ՕԲԷՐԱԹԻՎԻ ԴԷՄ

Վաճառատունս, որ 12 տարուան փորձառութեամբը կրցած է շահիլ յարգելի դրդներուն համակրութիւնը, կը դանուի առաջնակարգ ռուսական, ամերիկեան և անգլիական ամէն տեսակ կալոշի ճոխ մթերք մը, անմրցելի գիներով։ Ցոկուսութիւնը երաշխաւորուած։ Ամէն կերպ դիւրութիւն յանձնարարուած։ Գաւառներէն յանձնարարութիւնը փութով կը կատարուին։ Վաճառում մեծաքանակ և փոքրաքանակ։

ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
„ՄԱՆԶՈՒՄԻ"Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՆՐ. ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

«Մանզումի»ի անօրէնութիւնը դիւրութիւն մը տալու համար ժողովուրդին «Հանրային Գործակատարութեան ընկերութիւն» անուամբ ընկերութիւն մը կազմած է կարող օրէնսգէտ և ձեռնհաս անձնաւորութիւններէ բաղկացած, զոր կ'առանձնէ թէ Պոլսէն և թէ գաւառներէն յանձնարարուած դատական փոխանորդութիւնները, դատական և փաստական հետաքրքրութիւնը, գիներուրագրութեան վերաբերեալ գործողութիւնները, թիմիթիւի և կալուածական տուրքերու ղեղումները, դրամական փոխառութեան և ապառնիի կալուածական մթերքներուն, մենաշնորհի խնդրանքները, վաճառատուներու պաշտօնեայի մատակարարութիւնը խիստ դիւրամատչելի վարձքով և կատարեալ սիրամտութեամբ։

Դիմել Պապ Ալի ճատաքի «Մանզումի»ի խմբագրատան Հանրային Գործակատարութեան Ընկերութեան անօրէն Ս. Թաքթիեան էֆ.։

ՏՕՔԹ. Ք. ՁԷՋՎԷՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԾՆՆԴԱՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Պեսական և Ագգ. հիւանդանոցներու մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ հին և նոր ջերմամիզութիւնը, երիկամունքի (պէսորէք), միզամամուշտի բրոսթաթի բորբոքումներ, գէշ դարմանումէ յառաջ եկած ամորձիքներու ուռեցքներ, անկարողութիւն, ամլութիւն, բրոսթաթի վերաբերեալ բորբոքումներու համար Վիտիի նորագոյն գործիքով մասած, արգանդի և ձուարանները ցաւութիւններ։

Գոգիակարաթաթի համար սովորական դարմանումներու հետ կոլիթի Սավարանի երակաձիկ ներարկումներ մասնաւոր խնամքով կը կատարէ դեւրամատչելի գնով։

Բացի Վաստէմանէն, իր դարմանումի համար գանուած գիւանդներուն թարթի, մէջի, խուբի մանրեաբանական քննութիւններ առանց վճարումի։ Բացի կիրակէ, ամէն օր կը գանուի Պոլիս։ Եէնի Բօսթանճի ճատէի թիւ 4, Հայկ Ալիավէրտի դեղարանը։ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ օրերը։

ՏՕՔԹ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԹԱՊԻՊ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒՆ

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, Շնչ. Օսման պէյի գագիսրին մօտ, Նամեան տարրերամ. նի իր յարկարամարդին մէջ։

Արանց և կանանց ինչպէս նաև տղայոց ամենագգի հին և նոր սեռական, սաստիկ, տզիկներու, երիկամներու, որպէս նաև հիւանդութիւններ անպիտան և ամերիկեան նոր գոյն մեթոդներով կ'դարմանէ։ Տրանսֆոր և ոչ նոր հնարանք բոլոր յամառ հիւանդութիւններ։ Վարդապետի և բոլորովին նոր դարմանով «Սամմոնի» ներարկ։ Գնով կ՝ուժէ բուժէ առանց օ՛ և է ցաւի և առանց գրաղումի արդիւք ըլլալու։

Որպէսզի ո և է մեր չի վարակուի թիֆոյով և գուլրայով, վերջերս Ամերիկայի և Անգլիոյ մէջ հնարուած, կիրարկուած և յաջողութեամբ պսակաւորուած նորագոյն միջոցներով պատաստանալ կը կատարէ։

Ուրբաթ օրերը մինչև կէս գիշեր։

ՏՕՔԹ. ՌՈՒԲԷՆ ՕՀԱՆԵԱՆ
ՔԷՕԹԱՇԵՍ

Վկայեալ Պէյրութի Ամերիկեան հասարակարանէն, տոքթորական թարգմանական բժիշկ, մասնագէտ, ներքին և մորթային հիւանդութեանց։ Կը հրաւիրեմ Բէօթահիսարի արգոյ հասարակութիւնը օգտուիլ յարգելի Տոքթէորին ներկայութենէն։ 3—5

ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՈՒՆՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԹՈՔԹ. ԱՅԱՆԷՍԻ ԵՒ ԿՈՍՄՈՊՈԼԻՏԷՍԻ
Հ.—Ս. ԳՈՒՆԴԱՆԻ

Բարձրի մէջ իր մասնագիտութիւնը [illegible]

ՏՕՔԹ. Գ. ՍՈՒՐԵԱՆ

Բժիշկ Ֆրանսական Հիւանդանոցին և Նախկին Տնօրէն-Բժիշկ Ֆրանկիստի Հիւանդանոցին

ՄԱՅՆԱԳԷՏ

Ֆրանկիստի, արանց և կանանց ծնողամիզական և վիրաբուժական հիւանդանոցին

ԱՌԱՋԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ

Իր երկար փորձառութեան շնորհիւ կարող է կարճ ժամանակէն բուժել ամենահին ջերմամիզութիւնը (կոնթիլիթէա) Ֆրանկիստը, սեմնահոսութիւնը, առնական կարողութիւնը, ի հարկին երեքարարութեամբ և Սերոմի ներարկումով։

Նոյնպէս կանանց արգանդի հիւանդութիւնները, դաշտանի խանգարումները, հոսուքները և արանց դժուարամիզութիւնը, բրոսթաթ և միզամանի հիւանդութիւնները և քարերը (տաղաքար) կը բուժէ իր նորահնար գործիքներու միջոցաւ, կատարելով անհրաժեշտ վիրաբուժական գործողութիւնները։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 1-6 (Ը. Ե.) Պաղչէ Գարու Համիտիյէ-Սէպիլի դէմ Իւթիւճեան դեղարանի վերի յարկը իր մասնաւոր սրահին մէջ։

ՀԱՅԱՎԱՃԱՌՈՒՄ ԵՒՐՈՊԱ· ԹԵՐԹԵՐՈՒ «ԲՈՒՐ ԼԷ ԲԼՕԲԼԷ ՏՕՐՈՒԱՆ»

Հայկական պանդիսներուն նուիրուած

ԲԱԲԱԿԱԼԼՕ

Աշխարհահռչակ պատկերազարդ քաղաքական երգիծաթերթ «ԼԷ ՄԱԹԷՆ», «ԼԷ ԹԱՆ», «ԼԷ ԺՈՒՐՆԱԼ» եւն. քաղաքական օրաթերթեր

Գաւառական լրագրավաճառներու մասնաւոր զեղչ։ Դիմել Պոլիս, Պաղ Ալի ճատէսի թիւ 72. Եփրատ գործակալութիւն, Ստեփան Բիւրքճեանի։

ՏՕՔԹ. ԹԱՆԻԷԼ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՆ ԵՒ ՎԱՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

[illegible]

ՏՕՔԹ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

[illegible]

ՏՕՔԹ. ԳԱՌՆԻԿ ԱԽՏԻ
ՄԷԿ ԱՆԳԱՄԷՆ ԲԱՆԻԺԴԻՄ

Տ. Թ. Յ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

Բրոֆիլաքսա էրլիխի վերջին ամսուն դտած 606 Սալվարսան դեղերով կատարելապէս կը բուժէ հին և նոր գաղիական ախտերը, միմիայն մէկ էնիկցիոնով։ Նաև կարճ ժամանակի մէջ կը գարմանէ ջերմամիզութիւն, միզամանի երիկամունքի և բրոսթաթի հիւանդութիւնները, ինչպէս նաև առնական անկարողութիւնն բոլորովին նոր մեթոդներով։ Իրեն դիմող հիւանդները կրնան գտնել ամէն օր իր գործատեղին, Արքեմի, Քրանվիլի ճամբուն վրայ Յիսանլուճանկարչատան սաղին յարկը։

Նշանաբ.— Ամէն տեսակ գործողութիւններ մեղանքի և արգանդի հիւանդութեանց մասնաւոր խնամք։

ՏՕՔԹ. ԳԱՌՆԻԿ ԱԽՏԻ
ՄԷԿ ԱՆԳԱՄԷՆ ԲԱՆԻԺԴԻՄ

Տ. Թ. Յ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

Բրոֆիլաքսա էրլիխի վերջին ամսուն դտած 606 Սալվարսան դեղերով կատարելապէս կը բուժէ հին և նոր գաղիական ախտերը, միմիայն մէկ էնիկցիոնով։ Նաև կարճ ժամանակի մէջ կը գարմանէ ջերմամիզութիւն, միզամանի երիկամունքի և բրոսթաթի հիւանդութիւնները, ինչպէս նաև առնական անկարողութիւնն բոլորովին նոր մեթոդներով։ Իրեն դիմող հիւանդները կրնան գտնել ամէն օր իր գործատեղին, Արքեմի, Քրանվիլի ճամբուն վրայ Յիսանլուճանկարչատան սաղին յարկը։

Նշանաբ.— Ամէն տեսակ գործողութիւններ մեղանքի և արգանդի հիւանդութեանց մասնաւոր խնամք։

ՏՕՔԹ. ԹՈՔԹՕՐ ԵԴՈՒԱՐԴ ՇԱՀՊԱԶ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆՕՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարդի Բեշիկաշ Համալսարանէ ստացած դիպլոմին մէջ նոր մասնագիտութիւնը կատարելագործած և Գերմանիոյ մէջ երբեմն անցարոյ նոր ժամանակի ճառայաստ և փորձառուցած ոչ ոչ ինչ [illegible] մեծ ազդեցութիւն [illegible] ինչպէս [illegible] ինչպէս [illegible] Ինչպէս [illegible] Ինչպէս [illegible]